

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ПІДПРИЄМЦІВ У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮЮЧИХ ЗАХОДІВ

Юрій Васильович ГРИГОРЯК,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Адміністративно-правові механізми захисту прав підприємців у процесі здійснення контролюючих заходів є важливим аспектом забезпечення стабільного розвитку підприємництва та підтримки правової держави. Сьогодні система контролю за діяльністю суб'єктів господарювання є невід'ємною частиною регулювання економіки, що передбачає баланс між необхідністю здійснення нагляду за дотриманням законодавства та забезпеченням прав і свобод підприємців. Основним завданням адміністративно-правового регулювання в цій сфері є запобігання порушенням, забезпечення прозорості контрольних процедур та мінімізація тиску на бізнес. Зокрема, важливою складовою є нормативне регулювання, що передбачає чітке визначення повноважень контролюючих органів, процедури проведення перевірок, а також права та обов'язки підприємців у процесі взаємодії з цими органами.

На сучасному етапі розвитку України однією з ключових проблем є недосконалість адміністративного регулювання в сфері контролюючих заходів. Це включає як недостатню врегульованість процесуальних аспектів, так і випадки перевищення повноважень контролюючими органами. Такі явища призводять до негативних наслідків для підприємницької діяльності, зокрема, до зростання адміністративного тиску та зменшення інвестиційної привабливості країни. Водночас важливим є питання дотримання принципу пропорційності в застосуванні контрольних заходів, що передбачає їх співмірність з метою, яку переслідує держава, та реальними ризиками для суспільства. Ефективне застосування цього принципу сприяє досягненню балансу між інтересами держави та підприємців. Інструментами адміністративно-правового захисту прав підприємців є законодавчі норми, які регулюють порядок проведення перевірок, права на оскарження рішень контролюючих органів, забезпечення правової допомоги та захисту інтересів підприємців в судах. Важливим аспектом є також інститут адміністративного оскарження, який надає можливість підприємцям захищати свої права та інтереси до звернення в суд. Цей механізм дозволяє оперативно реагувати на неправомірні дії контролюючих органів, що значно зменшує час та витрати підприємців на захист своїх інтересів. Проте, для підвищення ефективності цього механізму необхідним є вдосконалення процедурних норм, а також забезпечення незалежності та неупередженості органів, що здійснюють розгляд скарг.

Застосування нових інформаційних технологій також може суттєво підвищити ефективність контрольних заходів і захист прав підприємців. Зокрема, впровадження електронного документообігу, автоматизованих

систем обробки даних та цифрових платформ для проведення перевірок сприяє підвищенню прозорості та зменшенню корупційних ризиків. Це дозволяє підприємцям мати доступ до інформації щодо планованих заходів контролю, їх законності та обґрунтованості. Важливою є також цифровізація процедур оскарження дій контролюючих органів, що надає можливість подавати скарги та відстежувати їх розгляд онлайн, зменшуючи тим самим адміністративне навантаження на підприємців та скорочуючи терміни розгляду справ. Не менш важливим аспектом є формування правової свідомості та обізнаності підприємців щодо їх прав та обов'язків у процесі контролюючих заходів. Ефективний захист можливий лише за умови, що підприємці знають свої права та розуміють механізми їх реалізації. З цією метою необхідно проводити просвітницькі кампанії, організовувати семінари та тренінги для підприємців, розробляти інформаційні матеріали, що стосуються їх прав у процесі взаємодії з контролюючими органами. Таким чином, підвищення правової обізнаності сприяє зменшенню кількості конфліктних ситуацій між підприємцями та державними органами та формуванню довіри до державного управління. Одним із перспективних напрямів вдосконалення адміністративно-правових механізмів захисту прав підприємців є гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами. Європейський досвід свідчить про важливість дотримання прав підприємців під час здійснення контролю, що включає як забезпечення прозорості процесів, так і можливість ефективного захисту в судовому порядку. Для України це питання є особливо актуальним у контексті євроінтеграційних процесів та виконання угод про асоціацію з Європейським Союзом. Впровадження кращих практик європейських країн у національну правову систему дозволить підвищити рівень захисту прав підприємців та покращити інвестиційний клімат в країні.

Отже, адміністративно-правові механізми захисту прав підприємців у процесі здійснення контролюючих заходів потребують комплексного підходу, який включає вдосконалення законодавства, забезпечення прозорості та ефективності роботи контролюючих органів, впровадження новітніх технологій та підвищення правової обізнаності підприємців. Лише за умови належного регулювання та взаємодії між державою та бізнесом можна досягти оптимального балансу між захистом суспільних інтересів та забезпеченням свободи підприємницької діяльності.